

Regionens revisorer 2020-06-24

Till
Regionstyrelsen för yttrande
Regionfullmäktiges presidium för kännedom

Revisionsrapport Regionstyrelsens uppsikt

Regionens revisorer har vid sitt sammanträde 2020-06-24 behandlat och godkänt bifogad revisionsrapport "Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt".

Granskningens syfte har varit att bedöma om regionstyrelsens uppsikt över nämnder och bolag är lag- och ändamålsenlig. Vi har i vår granskning biträttats av sakkunniga från PwC.

Vår samlade bedömning är att regionstyrelsens uppsikt delvis är lag- och ändamålsenlig.

Av rapporten framgår bland annat att reglemente och ägardirektiv tydligt föreskriver hur uppsiktsplikten ska fullföljas avseende nämnder och bolag. Sammantaget anser vi att det finns en tydlig och ändamålsenlig systematik över nämnderna.

För att uppnå ytterligare ändamålsenlighet finns det skäl att formalisera formerna för möten mellan bolagen och regionens olika verksamheter. I nuvarande form för möten finns en risk att regionstyrelsen inte får del av väsentlig information som bör ingå i underlaget för regionstyrelsens årliga beslut om uppsiktsplikt. Det finns även behov av att formalisera en tydlig process som regionstyrelsen kan följa i samband med beslut om åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt i de fall avvikelser konstateras. Vi kan konstatera att årligt beslut om uppsiktsplikt över de regionala bolagen inte har fattats för verksamhetsår 2019. Då detta är ett krav enligt kommunallagen utgör det en brist.

Baserat på de iakttagelser inom ramen för granskningen rekommenderar vi regionstyrelsen:

- Att årligen besluta om uppsiktsplikt över de regionala bolagen i enlighet med 6 kap 9 § KL.
- Att tillförsäkra att tillräckligt med information för att kunna pröva bolagens verksamhet årligen erhålls.
- Att processen kring åtgärder utifrån uppsiktsplikten formaliseras.
- Att möten mellan bolagen och Regionen i större utsträckning formaliseras och protokollförs. Detta för att uppnå en bättre spårbarhet i processen.
- Att förtydliga och komplettera bolagens bolagsordningar i enlighet med vad som framgår av ägardirektiven om bl.a. vilka kommunala principer som bolagen ska vara ålagda att följa.
- Se över och säkerställ att beslutade bolagsordningar också är registrerade hos Bolagsverket.

Yttrande samt redogörelse om vilka åtgärder regionstyrelsen avser att vidta med anledning av resultatet i granskningen önskas senast 2020-09-30.

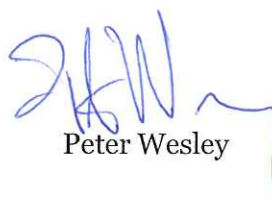
För regionens revisorer

Jan-Erik Martinsen

Lena Olofsdotter

Eva Hudin
via länk

Gösta Gustafsson

Peter Wesley

Tobias Eriksson

Bilaga: Revisionrapport Regionstyrelsens uppsikt
Svar sänds till: regionen@regionhalland.se

Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt

Region Halland

Juni 2020

Charlie Winde
Anna Dahlén
Sebastian Sjöo

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och revisionsfrågor	4
1.3 Revisionskriterier	4
1.4 Avgränsning	4
1.5 Metod	4
2. Lagar och styrdokument	6
2.1 Att överlämna vården av kommunala angelägenheter till juridiska personer	6
2.2 Regionstyrelsens uppsiktsplikt	6
2.3 Laglighetsprövning	7
2.4 Uppsiktsplikt enligt regionstyrelsens reglemente	7
2.5 Ägardirektiv	8
2.6 Bolagsordningar	9
3. Iakttagelser och bedömningar	10
3.1 Iakttagelser och bedömningar avseende nämnder	10
Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik	10
<i>Iakttagelser</i>	10
<i>Bedömning</i>	12
Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik	12
<i>Iakttagelser</i>	12
<i>Bedömning</i>	13
Regionstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt över nämnder	13
<i>Iakttagelser</i>	13
<i>Bedömning</i>	14
3.2 Iakttagelser och bedömningar avseende regionala bolag	15
Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik	15
<i>Iakttagelser</i>	15
<i>Bedömning</i>	15
Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik	16
<i>Iakttagelser</i>	16
<i>Bedömning</i>	17
Regionstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt över bolag	17
<i>Iakttagelser</i>	17
<i>Bedömning</i>	17
4. Revisionell bedömning	18

Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna i Region Halland ("Regionen") har utifrån sin riskbedömning valt att genomföra en granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt gentemot nämnder och bolag utifrån följande frågor:

Är regionstyrelsens uppsikt över nämnder och bolag lag- och ändamålsenlig?

Regionstyrelsens uppsiktsplikt syftar till att regionstyrelsen ska kunna följa utvecklingen i nämnder, kommunalförbund samt regionala bolag för att kunna säkerställa att de har nödvändig information. Detta bidrar till att regionstyrelsen kan vidta åtgärder om det uppstår avvikelser i verksamheterna. Efter genomförd granskning är den sammanfattade bedömningen att regionstyrelsens uppsikt är delvis lag- och ändamålsenlig. Den sammanfattande bedömningen grundar sig på de individuella bedömningarna för nedanstående kontrollmål:

1. Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik

Nämnder - Uppfyllt

Bolag - Delvis uppfyllt

2. Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik

Nämnder - Uppfyllt

Bolag - Inte uppfyllt

3. Regionstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt över nämnder och bolag

Nämnder - Uppfyllt

Bolag - Delvis uppfyllt

Rekommendationer

Baserat på de iakttagelser vi gjort inom ramen för granskningen rekommenderar vi regionstyrelsen:

- Att årligen besluta om uppsiktsplikt över de regionala bolagen i enlighet med 6 kap 9 § KL.
- Att tillförsäkra att tillräckligt med information för att kunna pröva bolagens verksamhet årligen erhålls.
- Att processen kring åtgärder utifrån uppsiktsplikten formaliseras.
- Att möten mellan bolagen och Regionen i större utsträckning formaliseras och protokollförs. Detta för att uppnå en bättre spårbarhet i processen.
- Att förtydliga och komplettera bolagens bolagsordningar i enlighet med vad som framgår av ägardirektiven om bl.a. vilka kommunala principer som bolagen ska vara ålagda att följa.
- Se över och säkerställ att beslutade bolagsordningar också är registrerade hos Bolagsverket.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt kommunallagen (2017:725) (hädanefter "KL") ska regionstyrelsen leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över den verksamhet som bedrivs i nämnder, kommunalförbund och bolag. Regionstyrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan ha inverkan på Regionens ekonomiska ställning samt hos fullmäktige göra de framställningar som behövs. Uppsiktsplikten innebär en rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt om det är nödvändigt, lämna förslag till fullmäktige om förändringar.

Syftet med uppsiktsplikten är att regionstyrelsen, på ett systematiskt sätt, ska kunna följa utvecklingen inom nämnder, kommunalförbund samt regionala bolag. Regionstyrelsen ska därför tillse att nödvändig information kommer till regionstyrelsens kännedom, så att regionstyrelsen kan vidta åtgärder om det uppstår avvikelser i verksamheterna.

De förtroendevalda revisorerna i Regionen har utifrån sin riskbedömning valt att granska regionstyrelsens uppsiktsplikt.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om regionstyrelsens uppsikt över nämnder och bolag är lag- och ändamålsenlig.

Revisionsfrågor

- Är uppsiktsplikten föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik?
- Bedrivs uppsiktsplikten enligt fastställd systematik?
- Vidtar regionstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt över nämnder och bolag?

1.3 Revisionskriterier

Revisionskriterierna för denna granskning har hämtats ur följande:

- Kommunallagen
- Regionstyrelsens reglementen
- Regiondirektörs instruktion
- Bolagsordningar
- Ågardirektiv
- Protokoll
- Övriga relevanta styrdokument

1.4 Avgränsning

Granskningen avser regionstyrelsens ansvar enligt 6 kap. 1, 9-11 §§ KL och omfattar Regionens nämnder och de regionala bolagen Hallandstrafiken AB och Teater Halland AB. Granskningen avser regionstyrelsens genomförda uppsiktsplikt för verksamhetsår 2019.

1.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier samt genom telefonintervjuer med följande personer:

- Regionkontorets kanslichef;
- Regionkontorets ekonomichef;

- Ansvarig för kollektivtrafikmyndigheten; och
- Förvaltningschefen för kultur och skola.

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av ovanstående personer.

2. Lagar och styrdokument

2.1 Att överlämna vården av kommunala angelägenheter till juridiska personer

Enligt 10 kap. 1 § KL får regioner efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en regional angelägenhet till en juridisk person. Om sådant överlämnande sker till ett helägt regionalt bolag ska fullmäktige:

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten;
2. tillse att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen;
3. utse samtliga styrelseledamöter;
4. tillse att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas;
5. utse minst en lekmannarevisor; och
6. tillse att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

2.2 Regionstyrelsens uppsiktsplikt

Av 6 kap. 1 § KL följer den s.k. löpande uppsiktsplikten, som innebär att regionstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och bolags verksamheter. Syftet med uppsiktsplikten är att regionstyrelsen, på ett systematiskt sätt ska kunna följa utvecklingen inom regionen samt bolagen. Regionstyrelsen ska därför tillse att nödvändig information kommer till regionstyrelsens kännedom, så att regionstyrelsen kan vidta åtgärder om det uppstår avvikelser i verksamheterna. Viktigt är även att regionstyrelsen enligt 6 kap. 11 § KL ska följa de frågor som kan ha inverkan på regionens ekonomiska ställning, varför nämnder och bolag bör redovisa ekonomiska överväganden och effekter av beslut när detta är relevant.

Regionstyrelsen har förutom den löpande uppsiktsplikten även en s.k. förstärkt uppsiktsplikt enligt 6 kap. 9 § KL. Den förstärkta uppsiktsplikten innebär att regionstyrelsen genom årliga beslut ska pröva om regionala bolags verksamhet varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslut ska fattas för varje sådant bolag till vilken regionen överlämnat vården av en regional angelägenhet. Bestämmelsen ger därför uttryck för en förstärkt uppsiktsplikt över regionala bolag. Den förstärkta uppsiktsplikten gäller inte för verksamhet som bedrivs i nämnder, men regionstyrelsen ska likväl ha uppsikt över nämndernas verksamhet.

I brist på detaljreglering i kommunallagen har den förstärkta uppsiktspliktens omfattning varit föremål för diskussioner. Högsta förvaltningsdomstolen framhöll i HFD 2018 ref. 33 att kommunstyrelsen inte är skyldig att granska samtliga enskilda affärshändelser som har förekommit under ett kalenderår. Granskningen ska dock vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att den varit kompetensenlig. Hur granskningen ska ske och vilket underlag som krävs får bedömas utifrån förhållandena i det enskilda fallet med hänsyn till omfattningen av och komplexiteten i den verksamhet som bedrivits.

Om regionstyrelsen vid sitt årliga beslut kommer fram till att ett regionalt bolag bedriver verksamhet i strid med den kommunala kompetensen ska regionstyrelsen lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Syftet med reglerna om uppsiktsplikt är bland annat att utöka den fortlöpande kontrollen över bolagen för att säkerställa att bolagens verksamhet bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning och ägardirektiv samt att den inryms inom den kommunala kompetensen. Ett annat syfte med den förstärkta uppsiktsplikten är att ställa krav på regionstyrelsen att redovisa resultatet av uppsiktsplikten i beslut, vilket ligger i regionmedlemmarnas intresse. Årliga beslut om uppsiktsplikt kan således laglighetsprövas enligt kommunallagen vilket ger allmänheten möjlighet till rättslig prövning av regionala bolags verksamhet, se mer om detta nedan.

2.3 Laglighetsprövning

Enligt 13 kap. 1 § KL gäller att varje medlem av en kommun eller region har rätt att få lagligheten av regionens beslut prövad genom att överklaga hos förvaltningsrätten. Ett laglighetsprövat beslut ska upphävas av domstol om det exempelvis strider mot lag.

Beslut i regionala bolag kan inte laglighetsprövas enligt kommunallagen men då regionstyrelsen årligen ska fatta beslut om uppsiktsplikt avseende de regionala bolagen enligt 6 kap. 9 § KL, ges regionmedlemmarna möjlighet att laglighetspröva detta beslut. Således skapas i och med reglerna om uppsiktsplikt en indirekt besvärsrätt gällande bolagens verksamhet. Regionmedlemmarna ges därför en möjlighet att laglighetspröva regionstyrelsens beslut om de exempelvis, till skillnad från regionstyrelsen, inte anser att ett bolag bedrivit sin verksamhet i enlighet med det fastställda kommunala ändamålet. En sådan laglighetsprövning kan således leda till att åtgärder behöver vidtas mot ett bolags verksamhet.

2.4 Uppsiktsplikt enligt regionstyrelsens reglemente

Av reglementet¹ framgår att regionstyrelsens uppdrag är att främja den långsiktiga utvecklingen av Halland och Regionen samt att regionstyrelsen som Regionens ledande förvaltningsorgan har det övergripande ansvaret för Regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Det innebär bl.a. att leda och samordna förvaltningen av Regionens angelägenheter och att ha uppsikt över övriga nämnder och de gemensamma nämndernas verksamhet samt ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i bolag där Regionen har väsentligt ägarinflytande, stiftelser och kommunalförbund.

Vidare framgår det av reglementet att regionstyrelsen utövar styrning på systemnivå genom beslutade uppdrag och modeller. Verksamhetsstyrning till de egna verksamheterna sker via policys och riktlinjer, mål och budget och resursfördelning samt genom uppföljning. Det innebär att regionstyrelsen bl.a. ska utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut och även ha uppsikt över sådan avtalsamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § KL eller enligt annan lag och författning.

Av reglementet framgår att regionstyrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de bolag och stiftelser som Regionen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för Regionen. Regionstyrelsen ska löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa de krav som anges i 10 kap. 2-6 §§ KL är uppfyllda beträffande de bolag och stiftelser som Regionen äger eller har intresse i samt att årligen, senast den 30 juni i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som Regionen helt eller delvis äger under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för givna befogenheterna. Beslutet ska delges regionfullmäktige snarast. Det framgår av reglementet att om regionstyrelsen finner att brister föreligger, ska den samtidigt lämna förslag till regionfullmäktige om nödvändiga åtgärder. Regionstyrelsen

¹ Reglemente för regionstyrelsen i Region Halland, Beslutat av regionfullmäktige den 20 juni 2018, § 45, reviderat den 24 oktober 2018 § 76.

ska även ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i sådana kommunalförbund som Regionen är medlem i.

Av 25 § i reglementet framgår att regionstyrelsen ska inom sitt verksamhetsområde följa vad som anges i lag eller annan författning. Regionstyrelsen ska följa det regionfullmäktige, i reglemente, i samband med budget eller i annat särskilt beslut, har bestämt att regionstyrelsen ska fullgöra, samt verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.

Vidare framgår av 26 § i reglementet att regionstyrelsen ansvarar för att dess organisation är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till av regionfullmäktige fastställda mål och styrning och i enlighet med fattade beslut om förvaltningsorganisationen samt lagar och andra författningar för verksamheten.

Enligt 29 § i reglementet ska regionstyrelsen två gånger per år redovisa till regionfullmäktige hur de uppdrag som regionfullmäktige har lämnat till dem i reglemente eller genom finansbemyndigande. Regionstyrelsen ska vid redovisningen även redogöra för om de uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts. Redovisning ska ske enligt de övergripande riktlinjer som fastställts av regionfullmäktige och konkretiserats av regionstyrelsen. Regionstyrelsen samordnar även de olika nämndernas redovisningar. Regionstyrelsen ska också fullgöra rapporteringsskyldighet som ålagts dem enligt speciallag.

2.5 Ägardirektiv

En region utövar sin ägarstyrning över sina bolag i huvudsak genom av regionfullmäktige beslutade ägardirektiv. Inför granskningen har Regionen översänt två i stort sett likalydande ägardirektiv för Hallandstrafiken AB och Teater Halland AB. Vi har utgått från att dessa ägardirektiv har antagits i behörig ordning av regionfullmäktige och respektive bolagsstämma, men har inte kunnat verifiera att så skett.

Ägardirektiven inleds med ett förtydligande av Regionens roll som aktiv ägare av bolagen och Regionens mål att löpande utvärdera verksamheterna och verksamhetsformerna, bolagens strategier och mål, hur dessa överensstämmer med Regionens övriga verksamhet samt hur bolagsverksamheten sköts av bolagsstyrelse och bolagsledning.

Det framgår även att direktivens syfte är att möjliggöra en aktiv styrning av bolagen samt underlätta för Regionen att följa verksamheten. I tillägg till styrning genom bolagsordning och ägardirektiv, omnämns i direktiven att bolagsstyrning kan ske genom uppdrag, möten mellan bolagsstyrelse och regionstyrelsens presidium. Bolagsstyrelsen är skyldig att förhålla sig till av regionfullmäktige och regionstyrelsen beslutade anvisningar och riktlinjer m.m. Exempelvis ska bolaget i sin verksamhet ta hänsyn till av regionfullmäktige beslutad budget samt följa av regionfullmäktige och regionstyrelsen beslutade riktlinjer för medelsförvaltningen.

Intressant i sammanhanget är att det i ägardirektiven byggts in en delegationsordning avseende ägarstyrningen av bolagen. Den formella ägarstyrningen har delegerats av regionfullmäktige till regionstyrelsen, som i sin tur har delegerat den aktiva ägarstyrningen till regionstyrelsens presidium. Enligt ägardirektivet är det alltså regionstyrelsens presidium som utövar Regionens aktiva ägarstyrning. Vid frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, där regionfullmäktige ska ta ställning enligt 3 kap. 17 § KL, är det i första hand bolagets styrelse som ska se till att så sker. I ägardirektivet exemplifieras vilken typ av beslut som ska anses vara av principiell beskaffenhet.

Genom hänvisning till 6 kap. 1 § KL förtydligas regionstyrelsens ansvar att fortlöpande följa regionens verksamhet i enlighet med den s.k. uppsiktsplikten. Enligt ägardirektivet ska bolagen utan dröjsmål tillse att protokoll från bolagsstämmor och styrelsemöten,

årsredovisning, affärsplan samt övriga handlingar som Regionen vill se, kommer Regionen till handa.

Ägardirektiven innehåller också tydliga riktlinjer för bolagens styrelser. Det åligger bolagsstyrelsen att se till att bolagets organisation är ändamålsenlig. I detta innefattas att organisationen som sådan ska inrymma rutiner och funktioner som verkar kvalitetssäkrande. Styrelserna ska årligen utvärdera sitt eget arbete. Utvärderingen ska minst omfatta om bolagsstyrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Om bolagsstyrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska bolagsstyrelsen åtgärda bristerna eller underrätta Regionen (regionstyrelsens presidium) om dessa. Bolagsstyrelsen ska tillse att bolaget har en god intern kontroll och fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur bolagets system för intern kontroll fungerar.

Bolagsstyrelsen ska årligen upprätta en plan för internkontrollen i bolaget. I denna ska bolagsstyrelsen bland annat dokumentera på vilket sätt bolagsstyrelsen säkerställer att:

- ändamålsenlig verksamhet bedrivs och ekonomiskt tillfredsställande resultat uppnås i bolaget,
- kvaliteten i rapporteringen om verksamhet och ekonomi och intern kontroll upprätthålls,
- bedömning och uppföljning av bolagets risker sker.

I ägardirektivet föreskrivs vidare vilka kommunala principer som bolagen ska vara bundna av, nämligen 2 kap. och 8 kap. 3c § KL (dvs. den s.k. självkostnadsprincipen som i den nya kommunallagen finns i 2 kap. 6 §). Vad gäller hänvisningen till 2 kap. KL finns motsvarande reglering i bolagsordningen för Hallandstrafiken AB. Hänvisningen till 8 kap. 3c § KL saknas dock. I bolagsordningen för Teater Halland AB saknas helt hänvisning till vilka kommunala principer som ska gälla för bolaget.

2.6 Bolagsordningar

Vi har tagit del av bolagens bolagsordningar. Den bolagsordning som tillhandahållits oss avseende Teater Halland AB är inte registrerad hos Bolagsverket, men innehåller i allt väsentligt samma information som den bolagsordning som är registrerad.

Som framgår ovan, föreskrivs det i bolagens ägardirektiv att regionfullmäktige ska ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas. Motsvarande bestämmelse finns i Hallandstrafiken AB:s bolagsordning, men saknas i Teater Halland AB:s bolagsordning.

I Hallandstrafikens bolagsordning föreskrivs vilka kommunala principer som bolaget ska vara bundet av, vilket saknas i Teater Halland AB:s bolagsordning.

I 13 § i Hallandstrafikens bolagsordning föreskrivs att regionstyrelsen har en rätt till insyn i bolagets verksamhet. Regionstyrelsen äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper, samt att i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Motsvarande reglering finns inte i Teater Hallands AB:s bolagsordning.

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1 Iakttagelser och bedömningar avseende nämnder

Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik

Iakttagelser

Arbetsordning och reglementen i Region Halland

Det framgår av reglementets 1 § att regionstyrelsen har i uppgift att leda och samordna förvaltningen av Regionens angelägenheter och att ha uppsikt över övriga nämnders och de gemensamma nämndernas verksamhet. Vidare framgår det av 2 § att i regionstyrelsens ledningsfunktion ligger bland annat att samordna mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas kompetens samt att regionstyrelsen ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.

Regionstyrelsen ska enligt 3 § i reglementet utöva styrning på systemnivå genom beslutade uppdrag och modeller. Verksamhetsstyrning till de egna verksamheterna sker via policys och riktlinjer, mål och budget och resursfördelning samt genom uppföljning. Regionstyrelsen ska utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut, göra de framställningar som behövs hos regionfullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter samt att kontinuerligt följa verksamheten i övriga nämnder.

Av 11 § i reglementet framgår regionstyrelsens uppföljningsfunktion. Regionstyrelsen ska övervaka att regionfullmäktiges fastställda kvalitetskrav, mål, riktlinjer och program för verksamheten samt ekonomi följs upp i nämnderna. Regionstyrelsen ska även följa hur den interna kontrollen sköts i nämnderna och ska två gånger per år rapportera till regionfullmäktige hur samtliga verksamheter utvecklas mot bakgrund av fastlagda mål och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Enligt 41 § i reglementet ska regionstyrelsens ordförande ha uppsikt över Regionens hela nämndförvaltning, och även med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för Regionens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor, att främja samverkan mellan regionstyrelsen, Regionens nämnder, regionfullmäktige och länets kommuner.

Regionens planerings- och uppföljningsprocess

Regionstyrelsen antog vid sammanträde 2019-02-13 en tjänsteskrivelse² där det görs en beskrivning av Regionens planerings- och uppföljningsprocess. Planeringsprocessen omfattar både ekonomisk och verksamhetsmässig planering och prioritering och genomförs utifrån en strategisk analys av förutsättningarna i Halland. Resultatet utgörs av ett årligt beslut om Mål och Budget av regionfullmäktige i juni månad och utgör Region Hallands verksamhetsplan.

Av tjänsteskrivelsen framgår att som en del av uppföljningsprocessen införs verksamhetscontrolling. Det är ett forum där regionstyrelsens arbetsutskott och drifnämndernas presidium träffas två gånger per år för att diskutera resultat av nämndernas arbete. Arbetsutskottet ska kontinuerligt under året ha dialogmöten med de lokala nämnderna vilka syftar till att dels ge kunskapsunderlag inför arbetet med mål och budget och dels ge information om hur de lokala nämndernas verksamhet utvecklas.

Vidare framgår det att regionstyrelsens gör tre månadsuppföljningar och två uppföljningsrapporter under det löpande budgetåret. Arbetet avser ekonomi, kvalitet och effektivitet samt måluppfyllelse. Uppföljningen omfattar insamling och mätning av kvalitets- och målandikatorer, analys av data och resultat samt rapportering. Uppföljningsrapporterna beslutas

² Diarenummer RS181127

av regionfullmäktige och är en återkoppling på Mål och Budget. I dokumentet finns även tidplaner för planerings- respektive uppföljningsprocessen där det framgår när och vad som ska göras under året.

Regionstyrelsens arbetsordning 2019-2022

Under regionstyrelsens sammanträde den 3 april 2019 antogs en arbetsordning³ för regionstyrelsen för åren 2019-2022. I arbetsordningen finns ett avsnitt gällande uppsiktsplikten där det framgår att regionstyrelsen utövar uppsikt över bl.a. nämnderna och att uppsiktsplikten gentemot driftnämnder, lokala nämnder och de gemensamma nämnderna utövas främst genom uppföljning av verksamheten men också genom regelbundna planeringsberedningar och dialogmöten.

Förslag till riktlinje för planering och uppföljning

Vid sammanträde den 9 oktober 2019 antog regionstyrelsen förslag till riktlinje för planering och uppföljning som regionkontoret upprättat.⁴ Förslaget till riktlinje innebär ett förtydligande av de uppdrag som regionfullmäktige har givit genom bl.a. reglementen där det framgår att regionstyrelsen genom sin uppsiktsplikt till nämnder och bolag ska säkerställa att:

- de mål som beslutats av regionfullmäktige nås;
- verksamheten lever upp till lagar och aktuella styrdokument;
- verksamheten klarar sitt uppdrag med tillgängliga resurser; samt att
- räkenskaperna är rättvisande.

Uppsikten utövas genom:

- uppföljning av verksamhetsmål och uppdrag;
- uppföljning av intern kontroll och riskanalyser; och
- uppföljning av finansiella mål och budget.

Uppsiktsplikten är inte en sidoordnad eller separat uppgift, den är en del av regionstyrelsens ordinarie uppdrag och sker såväl i uppföljning som genom kontinuerliga dialoger med nämnder och bolag. Detta följs upp av en modell som visar att arbetet i modellen för planering och uppföljning kan delas in fyra steg:

1. Analys av nuläge och förutsättningar.
2. Planering och prioritering av mål och resurser.
3. Säkerställa genomförandet.
4. Uppföljning och analys av resultat och kvalitet.

Avseende punkten 3 ovan (att säkerställa genomförandet), framgår att regionstyrelsen ska ha uppsikt över alla verksamhetsplaner för att erhålla en överblick. Regionstyrelsen har ett ansvar för helheten när det gäller att samordna nämndernas insatser med syftet att nå regionfullmäktiges mål och ambitioner. Utifrån de mål och indikatorer som konkretiserats i nämndens/styrelsens verksamhetsplan skapas aktiviteter och åtgärder som ska planeras och tidsättas med ett tydligt ansvar. Innehållet i verksamhetsplanen ska löpande stämmas av och analyseras för att säkerställa genomförandet av både verksamhetens uppdrag och utvecklingsarbetet. Vidare framgår att uppföljning utifrån verksamhetsplanen omfattar insamling av relevanta indikatorer, analys av resultat och effekter, rapportering med resultatdialog. Uppföljningen dokumenteras i månadsrapporter, uppföljningsrapporter och årsredovisning. Regionfullmäktige får återrapportering på Mål och budget vid tre tillfällen varje år, i uppföljningsrapport 1 och 2 samt årsredovisning.

Uppdragsbeskrivning för regiondirektör

I den av regionstyrelsen beslutade uppdragsbeskrivningen⁵ för regiondirektören framgår bl.a. vilken relation regiondirektören har till regionstyrelsen. I regiondirektörens uppdrag ingår bl.a. att biträda i regionstyrelsens uppsiktsplikt, styrning, ledning och koordinering, dvs. regiondirektören

³ Diarienummer RS180559

⁴ Riktlinje för planering och uppföljning

⁵ Diarienummer RS170755-5

biträder regionstyrelsen i dess uppsiktsplikt över nämnder, bolag och stiftelser och ska ta de initiativ som behövs med anledning av uppsiktsplikten. Vidare framgår att regiondirektören stödjer regionstyrelsen i dess relation till driftnämnderna, lokala nämnderna och de gemensamma nämnderna.

Bedömning

Vi bedömer att kontrollmålet är uppfyllt.

I reglementet för regionstyrelsen framgår vilka uppgifter regionstyrelsen har, hur regionstyrelsens uppsiktsplikt och uppföljningsfunktion ser ut samt vilken roll regionstyrelsens ordförande har i detta. Reglementet ensamt ger dock, enligt vår uppfattning, inte en heltäckande bild av hur regionstyrelsen förväntas uppfylla sina uppgifter, sin uppsiktsplikt samt sin uppföljningsfunktion. Andra styrdokument och riktlinjer, i form av Regionens planerings- och uppföljningsprocess samt Förslag till riktlinje för planering och uppföljning, klargör hur uppsiktsplikten ska uppfyllas. Sammantaget anser vi att det finns en tydlig och ändamålsenlig systematik över nämnderna.

Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik

Iakttagelser

Vid genomförande av intervju med regionkontorets kanslichef och ekonomichef ställdes frågan hur Regionen generellt arbetar med uppsikt över nämnder och hur regionstyrelsen får information om hur verksamheten sköts. Som svar på frågan angavs att utgångspunkten är kommunallagen och reglementet som regionfullmäktige har beslutat, men att det också finns en beslutad riktlinje för planering och uppföljning. För att säkerställa att de av regionfullmäktige ställda målen uppnås utgår man från månadsrapporter, uppföljningsrapporter samt årsredovisning. Regionfullmäktige får återrapportering på Mål och budget vid tre tillfällen varje år, i uppföljningsrapport 1 och 2 samt årsredovisning.

Vid intervjun nämns att man i år har börjat med en bestämd ordning, den s.k. "förvaltnings- och nämnddialogen". Syftet med nämnddialogen är att skapa ett forum för regionstyrelsens arbetsutskott att träffa varje nämnds presidium. I detta forum följs verksamheten upp i förhållande till verksamhetsplanen och det ges även möjlighet att lyfta frågor av olika slag. Utöver detta sker löpande dialoger på tjänstemannanivå på förvaltningschefsmöten där samtliga förvaltningschefer, förutom chefer för Kultur och skola, träffas. Några gånger per år hålls en förvaltningsdialog där förvaltningsledning för respektive förvaltning bjuds in för att berätta om sin verksamhet.

Av den tidplan som följer av Regionens planerings- och uppföljningsprocess framgår att månadsrapportering sker till regionstyrelsen tre gånger under 2019; i april, augusti och november samt att regionstyrelsen beslutar om uppföljningsrapport som sedan lämnas till regionfullmäktige i juni och oktober.

Genom att granska regionstyrelsens sammanträdesprotokoll från april 2019 kan vi konstatera att det finns en månadsrapport för Region Halland för januari och februari månad. I månadsrapporten sammanfattas att Region Hallands prognostiserade årsresultat baserat på utfallet efter två månader uppgår till -154 mnkr, vilket är 166 mnkr sämre än årsbudgeten och att driftnämnderna med ekonomiska underskott därmed anmodas komma in med åtgärdsplaner snarast för att redogöra för hur ekonomi i balans ska uppnås. Vid sammanträdet i augusti redogörs för månadsrapport för maj och i denna anmodas driftnämnderna med ekonomiska underskott att fortsätta arbetet med åtgärdsplaner samt att arbetet med den centrala effektiviseringsposten fullföljs för att balans i ekonomi ska uppnås. Vid sammanträdet i november redogörs för månadsrapport från januari-oktober 2019 där det sammanfattningsvis framgår bl.a. att fyra driftnämnder samt regionstyrelsen prognostiserar underskott mot budget och att en grundförutsättning är att arbeta med åtgärdsförslag för att nå en ekonomi i balans.

Vid beslut i uppföljningsrapport 1, som togs upp vid regionstyrelsens sammanträde i maj 2019, erinrade regionstyrelsen om tidigare beslut att driftnämnder med underskott anmodades att inkomma med en åtgärdsplan där de redovisar hur en ekonomi i balans ska uppnås samt att

berörda driftnämnder kallats till regionstyrelsens arbetsutskott för att presentera och föra en dialog kring sin åtgärdsplan.

Syftet med uppföljningsrapport 2, som togs upp vid regionstyrelsens sammanträde i oktober 2019, var att återredovisa måluppfyllelse och avvikelser i förhållande till besluten i Mål och budget 2019. En samlad utvärdering av måluppfyllelsen gällande både verksamhetsmässiga mål och ekonomiska mål sker ur perspektivet god ekonomisk hushållning. Syftet är även att skapa underlag för respektive organisatorisk nivå att utöva en effektiv styrning. Utöver den lagstadgade uppsiktsplikten över nämnder och bolag har regionstyrelsen rollen att ansvara för att styrningen av Region Hallands verksamheter sker utifrån ett helhetsperspektiv.

Vi kan också se att regionstyrelsen har återrapporterat till regionfullmäktige vid regionfullmäktiges sammanträde i juni och oktober 2019. Det är uppföljningsrapport 1 och 2 som legat till grund för redogörelsen och regionfullmäktige har vid båda tillfällena godkänt rapporterna och lagt dem till handlingarna.

Bedömning

Vi bedömer att kontrollmålet är uppfyllt.

Vår bedömning är att uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik. Detta eftersom det framgår av styrdokument och riktlinjer när och vad som diskuteras i regionstyrelsen, respektive regionstyrelsens arbetsutskott gör för att hålla uppsikt över nämndernas verksamhet samt att vid granskning av relevanta protokoll kan vi konstatera att uppföljningar har gjorts.

Regionstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt över nämnder

laktagelser

Som tidigare nämnts ska regionstyrelsens arbetsutskott och driftnämndernas presidium träffas tre gånger per år för att diskutera verksamheterna utifrån mål och resultat, vid så kallade dialogmöten. Nedan följer dels en redogörelse för när åtgärder har vidtagits för driftnämnden Psykiatri, och dels en redogörelse för hur regionstyrelsens arbetsutskott arbetat med nämnddialoger med de driftnämnder som under budgetåret visade ekonomiska underskott och som anmodades att inkomma med åtgärdsplan för ekonomi i balans.

Vid genomförd intervju med regionkontorets kanslichef och ekonomichef framkom information om att regionstyrelsen har vidtagit åtgärder för driftnämnden Psykiatri som stod inför betydande utmaningar både ekonomiskt och tillgänglighetsmässigt. I det läget ansåg regionstyrelsens arbetsutskott att åtgärder behövde vidtas. Vid granskning av tjänsteskrivelserna som legat till grund för beslut tagna av regionstyrelsen och regionstyrelsens arbetsutskott framgår följande.

Det framkom vid dialog mellan nämnden och regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott att det fanns ett behov av ett utökat strategiskt stöd till psykiatriförvaltningen. Driftnämndens ekonomiska resultat hade under längre period varit negativt och regionstyrelsens arbetsutskott hade behov att på ett tydligare sätt förstå de effekter som förändrade uppdrag och vårdvolymmer samt tillförda ekonomiska resurser skapat. Stöd behövde tillföras för att underlätta för driftnämnden att nå följsamhet till budget och optimal kvalitet i verksamheten. För att följa upp skulle driftnämnden i samband med ordinarie uppföljningstillfällen till hälso- och sjukvårdsutskottet redovisa insatser för att skapa budget i balans till dess budgetmålen var uppnådda.

Beslutet syftade till att medverka till att budgetmålen uppnåddes. Vid regionstyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 25 juni 2019 beslutades att:

- uppdra åt regionkontoret att stödja Driftnämnd Psykiatri i dess arbete med att följa upp samt skapa en verksamhet med budget i balans;
- uppdra åt Driftnämnd Psykiatri att säkerställa att regionkontorets stöd inom områdena ekonomi, nämndadministration och kommunikation strategiskt implementeras i förvaltningens arbete efter avslutad stödsats; och att

- uppdra åt Driftnämnd Psykiatri att löpande redovisa insatserna till dess budgetmålen är uppnådda

Vid regionstyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 11 februari 2020 beslutade arbetsutskottet att uppdra åt regionkontoret att fortsätta med stödinsatserna till Driftnämnden Psykiatri under 2020 och att notera informationen i protokollet.

Av sammanträdesprotokoll från regionstyrelsens arbetsutskott den 5 februari 2019 framgår att datum för dialogmöten var 18 mars, 17 juni och 16 december 2019. Nedan följer en redovisning av det som har protokollförts vid regionstyrelsens arbetsutskotts sammanträden:

- Av protokoll från regionstyrelsens arbetsutskott från 18 juni 2019 kan vi se att det skett ett dialogmöte med Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsas presidium angående åtgärdsplan för ekonomi i balans. Vid dialogmötet framkom att nämnden anmodades att snarast komma in med en åtgärdsplan.
- Av protokollet för regionstyrelsens arbetsutskott den 25 juni 2019 framgår att det varit två dialogmöten, dels med Driftnämnden Hallands sjukhus presidium, dels med Driftnämnden Regionservices presidium angående åtgärdsplan för ekonomi i balans.
- Av protokollet för regionstyrelsens arbetsutskott den 20 augusti 2019 framgår att det varit ett dialogmöte med Driftnämnden Psykiatri angående åtgärdsplan för ekonomi i balans.
- Regionstyrelsens arbetsutskott hade vid sammanträde 3 september 2019 en avstämning inför dialogmöte mellan regionstyrelsens utskott och lokala nämnders presidier den 24 september 2019. Vid regionstyrelsens sammanträde den 9 oktober 2019 diskuterades nämndernas åtgärdsplaner 2019 för en ekonomi i balans. I tjänsteskrivelsen⁶ sammanfattades att nämndernas åtgärdsplaner, i det läget, var tillräckliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans senast 2022 och att regionstyrelsen ska fortsätta följa arbetet och anmodade driftnämnderna med underskott att fortsätta ett aktivt arbete med sina respektive åtgärdsplaner för att uppnå en ekonomi i balans. Som bilaga till tjänsteskrivelsen finns en sammanfattning av driftnämndernas åtgärder.⁷
- Av protokollet för regionstyrelsens arbetsutskott den 24 september 2019 framgår att dialogmöte mellan lokala nämnders presidier och regionstyrelsens arbets-, tillväxt-, och hälso- och sjukvårdsutskott hållits. Diskussion fördes kring Uppföljningsrapport 2, och om läge och planer framåt för arbete kopplat till barn och ungas psykiska hälsa och välmående samt informerats om utveckling inom hälso och sjukvården kring Psykisk hälsa och det gemensamma arbetet utifrån nationella och lokala kunskapsunderlag.
- Av protokollet för regionstyrelsens arbetsutskott den 5 november 2019 framgår att det har diskuterats om planering inför nästa års dialogmöten med lokala nämnder.

Bedömning

Vi bedömer att kontrollmålet är uppfyllt.

Vi grundar vår bedömning på att det i granskningen anges att regionstyrelsen vid behov fattar beslut om åtgärder och uppföljning av åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt. Detta har även kunnat bekräftas genom granskning av protokoll från 2019, samt genom information erhållen under genomförda intervjuer. Vid protokollsgranskning, dels av regionstyrelsens sammanträdesprotokoll och dels av regionstyrelsens arbetsutskotts sammanträdesprotokoll kan vi konstatera att det finns ett tydligt och ändamålsenligt arbete med att följa upp nämndernas verksamhet. Vid nämnddialoger mellan arbetsutskottet och nämndernas presidium har diskussioner skett kring uppfyllelse av Mål och budget. Det går dessutom att ta del av en sammanfattning av samtliga åtgärdsplaner som driftnämnderna tagit fram för att nå en ekonomi i balans, dessa har presenterats vid regionstyrelsens sammanträde i september 2019. Med grund i detta anser vi att åtgärder har vidtagits och att kontrollmålet därmed är uppfyllt.

⁶ Diarienummer RS191168

⁷ Åtgärdsplaner för en Ekonomi i balans 2019

3.2 lakttagelser och bedömningar avseende regionala bolag

Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik

lakttagelser

Av 4 § i reglementet för regionstyrelsen framgår att regionstyrelsen är ålagda att fortlöpande ha uppsikt över verksamheten i de bolag som Regionen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för Regionen.

Regionstyrelsen ska även ansvara för att beslut om ägardirektiv till bolagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade, ansvara för att regelbundna möten mellan regionstyrelsen och bolagsledningarna hålls samt ansvara för att löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 2-6 §§ KL är uppfyllda beträffande de bolag som Regionen äger eller har intresse i.

Av reglementet framgår vidare att regionstyrelsen årligen, senast den 30 juni varje år, i beslut ska pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som Regionen helt eller delvis äger under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för de givna befogenheterna. Beslutet ska delges regionfullmäktige snarast. Finner regionstyrelsen att brister föreligger, ska den samtidigt lämna förslag till regionfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Det åligger även regionstyrelsen att tillvarata Regionens intressen vid bolagsstämmor och andra likartade sammanträden i de bolag som Regionen har intresse i. Av 9 § framgår vidare att regionstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt ska övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av regionfullmäktige fastställda program och direktiv.

I ägardirektiven för de två bolagen framgår att bolagen årligen ska tillhandahålla regionstyrelsen underlag i form av protokoll från bolagsstämmor och styrelsemöten, årsredovisning och affärsplan.

Vi har i granskningen inte fått ta del av någon beslutad formalisering kring uppsiktsplikten och hur regionstyrelsen vill att den ska utövas, förutom det som angetts ovan i reglemente och ägardirektiv.

Utöver vad som framgår av ovan, har det i genomförd intervju med ansvarig för kollektivtrafikmyndigheten framkommit att det finns ett nära samarbete mellan kollektivtrafikmyndigheten och Hallandstrafiken AB. De har ett gemensamt "årshjul" som de följer. Det hålls veckovisa möten mellan bolaget och myndigheten, där den dagliga driften diskuteras. Kollektivtrafikmyndigheten har i sin tur avstämningar med regionstyrelsens tillväxtutskott.

När det gäller Teater Halland AB har det framkommit att bolaget har flertalet kontaktytor med representanter från olika delar av Regionen. Exempelvis har förvaltningschefen för Kultur och skola en tät dialog med VD för Teater Halland AB. Denna dialog är naturlig mot bakgrund av att Regionen har ett ansvar att återrapportera till staten avseende de statliga stöd som Regionen slussar vidare till Teater Halland AB. Av den anledningen hämtas uppgifter in från bolaget, och man följer även bolagets kvalitetsutvecklande arbete. Utöver detta har förvaltningschefen för Kultur och skola i vart fall två institutionschefsmöten, där representanter för Teater Halland AB deltar.

Bedömning

Vi bedömer att kontrollmålet är delvis uppfyllt.

Reglementet och ägardirektiven skapar förutsättningar för ett ändamålsenligt utförande av uppsiktsplikten. I reglementet regleras den utökade uppsiktsplikten över Regionens bolag såsom anges i kommunallagen. I reglementet finns ett formaliserat system för regionstyrelsens årliga beslut om regionstyrelsens uppsiktsplikt av bolag.

Ägardirektiven klargör på ett tydligt sätt hur Regionens ansvar avseende bolagen fördelas. När det gäller frågor kopplade till uppsiktsplikten finns en tydlig systematik för hur regionstyrelsen ska få tillgång till det material som krävs för utövandet av uppsiktsplikten. Enligt ägardirektiven ska bolagen utan dröjsmål tillse att protokoll från bolagsstämmor och styrelsemöten, årsredovisning, affärsplan samt övriga handlingar som Regionen vill se, kommer Regionen tillhanda.

Ägardialoger hålls under året med bolagen. Vi bedömer därför att det till viss del finns ett system för att ge regionstyrelsen förutsättningar för att arbeta fram ändamålsenliga beslutsunderlag inför regionstyrelsens årliga beslut om uppsiktsplikt. Vi bedömer dock att det behöver förtydligas hur information som når andra delar av Regionen än regionstyrelsen ska komma regionstyrelsen till handa. De kontaktytor som finns mellan bolagen och Regionens olika delar behöver såldes formaliseras ytterligare.

Det tycks inte heller finnas någon tydlig process eller mall som regionstyrelsen kan följa i samband med beslut om åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt.

Ett ändamålsenligt beslutsunderlag är en förutsättning för att uppfylla uppsiktsplikten då medborgare ska kunna få tillräckligt med information om bolagets verksamhet under föregående verksamhetsår för att kunna ta ställning till om de vill laglighetspröva regionstyrelsens beslut eller inte.

Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik

lakttagelser

Av reglementet framgår att regionstyrelsen årligen, senast den 30 juni, i beslut ska pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som Regionen helt eller delvis äger eller annars har intresse i under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda regionala ändamålet och utförts inom ramen för de regionala befogenheterna. Beslutet ska delges regionfullmäktige snarast. Finner regionstyrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till regionfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Vi har i granskningen inte fått del av de beslut för 2019 där regionstyrelsen har prövat huruvida de regionala bolagen har bedrivit en ändamålsenlig verksamhet enligt 6 kap. 9 § KL. I intervjuer medges att det inte har gjorts en särskild prövning för de regionala bolagen för år 2019. Det finns en medvetenhet bland de intervjuade att det enligt lag ska göras en prövning men att det är något som inte har gjorts de senaste åren. Avrapportering till regionstyrelsen sker istället årligen i samband med att budgetbeslut ska fattas.

I genomförda intervjuer har det framkommit att det finns god tillgång på kontaktytor mellan bolagen och Regionen. Många av dessa forum sker dock på informell basis och inga protokoll förs. Vad gäller Teater Halland AB har följande framkommit av genomförd intervju. Löpande dialog förs mellan förvaltningschefen för kultur- och skolnämnd och bolaget, i syfte att följa upp hur beviljade medel används. Eftersom Regionen har ett ansvar att återrapportera till staten, är det naturligt att uppgifter om bolagets verksamhet behöver inhämtas, bl.a följer man det kvalitetssäkrande arbetet i bolaget. Driftnämnden för Kultur och skola har möten ute i verksamheterna 1-2 gånger per mandatperiod.

Informationen från mötena som hålls med bolaget stannar i driftnämnden, men förvaltningschefens uppfattning är att det i vissa fall även går vidare till regionstyrelsen. I vart fall informeras regionstyrelsen informellt i många fall av tillväxtutskottet.

Vad gäller bolagens skyldighet att enligt ägardirektiven tillse att protokoll från bl.a. styrelsemöten och bolagsstämmor kommer regionstyrelsen tillhanda, är det inte känt huruvida så sker avseende Teater Halland AB. Enligt ansvarig för kollektivtrafikmyndigheten kommuniceras protokoll från styrelsemöten i bolaget till kollektivtrafikmyndigheten. När protokollen från Hallandstrafiken AB:s styrelsemöten kommer in till regionkontoret registreras de och anmäls för att sedan delges på nästkommande regionstyrelsesammanträde. Protokollet anmäls på regionstyrelsesammanträdet och finns tillgängligt från det att kallelsen till sammanträdet går ut. Det är sekreteraren för regionstyrelsen som ansvarar att så sker.

Bedömning

Vi bedömer att kontrollmålet inte är uppfyllt.

Vi har efterfrågat, men inte tillhandahållits med något årligt beslut om uppsiktsplikt över bolagen. Det kan därför konstateras att något sådant beslut inte har fattats för verksamhetsår 2019. Då detta är ett krav enligt kommunallagen utgör detta en brist. I förlängningen innebär det också att regionmedlemmarna inte får den insyn i bolagens verksamhet som de har rätt till.

Vad gäller Hallandstrafiken AB har det i intervjuerna framkommit att det finns ett tätt samarbete mellan bolaget, kollektivtrafikmyndigheten och regionkontoret. Bolaget och kollektivtrafikmyndigheten har veckovisa möten där den löpande förvaltningen diskuteras. Bolaget har även avstämningar med regionstyrelsens tillväxtutskott. Även mellan Regionen och Teater Halland AB finns goda kontaktytor. Regelrätta protokollförda avrapporteringar sker enligt information från intervjun med kanslichefen och ekonomichefen endast årligen i samband med att budgetbeslut ska fattas.

För att regionstyrelsen omgående ska kunna besluta om eventuella åtgärder med anledning av avvikelser och även för att förbättra bolagens måluppfyllelse, finns det anledning för regionstyrelsen att ha avrapporteringar med bolagen vid fler än ett tillfälle per år. De övriga kontaktytor som finns, vilka skulle kunna utgöra ett värdefullt led i regionstyrelsens uppsiktsplikt, behöver struktureras och formaliseras.

Regionstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt över bolag

lakttagelser

Genom de intervjuer som genomförts har det inte framkommit någon information om att några åtgärder gentemot bolagen vidtagits efter att avvikelser konstaterats. Det tycks inte heller finnas någon tydlig process eller mall som regionstyrelsen kan följa i samband med beslut om åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt.

Bedömning

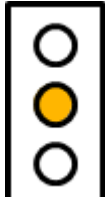
Vi bedömer att kontrollmålet är delvis uppfyllt.

Eftersom inga exempel på åtgärder gentemot bolagen har presenterats har vi inte kunnat verifiera att åtgärder vidtas när avvikelser konstateras. Med det sagt så behöver inte avsaknad av vidtagna åtgärder innebära att det saknas system för att vidta åtgärder. Däremot ser vi en brist i systematik avseende med vilken regelbundenhet regionstyrelsen får information om bolagens verksamhet vilket också påverkar styrelsens möjlighet att vidta åtgärder när behov uppstår. Vidare har vi inte kunnat se att det finns något formaliserat system för regionstyrelsens process för att vidta åtgärder. Av den anledningen bedömer vi att kontrollmålet är delvis uppfyllt.

4. Revisionell bedömning

Efter genomförd granskning är den sammanfattade bedömningen att regionstyrelsens uppsikt är delvis lag- och ändamålsenlig. Den sammanfattande bedömningen grundar sig på de individuella bedömningarna för nedanstående kontrollmål:

Bedömningar utifrån kontrollmål

Kontrollmål	Kommentar	
Uppsiktsplikten är föremål för en tydlig och ändamålsenlig systematik	<p>Vi kan konstatera att reglemente och ägardirektiv tydligt föreskriver hur uppsiktsplikten ska fullföljas avseende nämnder och bolag. För att uppnå en tydlig och ändamålsenlig systematik för uppföljning av uppsiktsplikten har det varit nödvändigt för regionstyrelsen och dess arbetsutskott att ta fram de styrdokument och riktlinjer de har gjort för att förstå systematiken.</p> <p>För att uppnå ytterligare ändamålsenlighet kan det finnas skäl att formalisera formerna för möten mellan bolagen och Regionen, samt även att formalisera metoden för Regionens åtgärder i de fall avvikelser konstateras.</p> <p><u>Nämnder</u> <i>Uppfyllt</i></p> <p><u>Bolag</u> <i>Delvis uppfyllt</i></p>	
Uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik	<p>Vi kan konstatera att årligt beslut om uppsiktsplikt över de regionala bolagen inte har fattats för verksamhetsår 2019. Då detta är ett krav enligt kommunallagen utgör det en brist.</p> <p>Gällande nämnderna är vår bedömning att uppsiktsplikten bedrivs enligt fastställd systematik. Detta då det av styrdokument och riktlinjer framgår när</p>	

	<p>uppföljningar av verksamheterna ska ske samt vad som ska diskuteras vid dessa tillfällen och vi kan vid protokollsgranskning se att uppföljningar har skett enligt fastställd systematik.</p> <p><u>Nämnder</u> <i>Uppfyllt</i></p> <p><u>Bolag</u> <i>Inte uppfyllt</i></p>	
<p>Regionstyrelsen vidtar åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt över nämnder och bolag</p>	<p>Gällande nämnderna kan det konstateras att åtgärder avseende Driftnämnd Psykiatri har vidtagits efter att avvikelser konstaterats samt att regionstyrelsen har anmodat de driftnämnderna som haft ekonomiskt underskott att ta fram åtgärdsplaner, som i senare skede ansågs vara tillräckliga för att kunna nå en ekonomi i balans.</p> <p>Vad gäller bolagen har inga exempel på vidtagna åtgärder presenterats, varför vi inte har kunnat verifiera att åtgärder vidtas i samband med avvikelser.</p> <p><u>Nämnder</u> <i>Uppfyllt</i></p> <p><u>Bolag</u> <i>Delvis uppfyllt</i></p>	

2020-06-24

Kerstin Sikander

Uppdragsledare

Charlie Winde

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Hallands revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 19 februari 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.